

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: Студія-семінар (наукові лекції і семінари за темами дисертаційних досліджень)

**Дисципліна вільного вибору аспіранта
ДВА.3.01.19**

ВИКЛАДАЧ

Герашенко Г.В., доктор біологічних наук, с.д. e-mail: g.v.gerashchenko@imbg.org.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 ECTS (кредити)

Заняття в аудиторії: 30 годин аудиторних занять (28 годин семінари, 2 години – консультації з викладачем).

Самостійна робота слухачів курсу: 60 годин

АНОТАЦІЯ.

Дисципліна ДВА.3.01.21 читається на першому році навчання. Дисципліна є складовою фундаментальної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 «Біологія», в логіко-структурній схемі освіти спирається на курси, що вивчалися в магістратурі за цією спеціальністю, такі як: «Науково-дослідний семінар», «Методологія наукових досліджень», а також розділи загальних курсів «Філософії» та «Правознавства».

В курсі «**Студія-семінар (наукові лекції і семінари за темами дисертаційних досліджень)**» детально розглядаються основні вимоги, поняття та процедури підготовки дисертаційної роботи до захисту та основи оформлення документації, апробації результатів дисертаційної роботи та наукової діяльності в цілому. У результаті вивчення курсу здобувачі повинні знати вимоги до оформлення дисертаційних робіт, правила публікації результатів досліджень, підготовки основних документів для представлення роботи до захисту, правила підготовки доповідей та презентацій для захисту та апробації результатів дисертаційної роботи, знати засади біоетики та кодексу академічної доброчесності та знати порядок присудження ступеня доктора філософії, володіти вміннями з підготовки доповідей, презентацій, наукових звітів та статей.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ:

Метою вивчення курсу є формування у здобувачів вміння та навичок у галузі теорії та практики засад наукових досліджень, опанування культурою проведення експериментальних досліджень, базових правових основ наукової діяльності, оформлення результатів наукових досліджень та представлення їх до апробації та захисту, що дозволять забезпечити як якість досліджень у процесі планування та виконання дисертаційної роботи, так і у подальшій науковій роботі.

Основними завданнями курсу є ознайомлення здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з основними вимогами, поняттями та процедурами підготовки дисертаційної роботи до захисту та основами оформлення документації, апробації результатів дисертаційної роботи та наукової діяльності в цілому. У результаті вивчення курсу здобувачі повинні знати вимоги до оформлення дисертаційних робіт, правила публікації результатів досліджень, підготовки основних документів для представлення роботи до захисту, правила підготовки доповідей та презентацій для захисту та апробації результатів дисертаційної роботи, знати засади біоетики та кодексу академічної доброчесності та розуміти порядок присудження ступеня доктора філософії, володіти вміннями з підготовки доповідей, презентацій, наукових звітів та статей.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
У результаті вивчення курсу аспірант повинен знати та розуміти основи наукової діяльності в Україні та загальні вимоги до дисертаційних робіт для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії	Семінари, доповіді, презентації Індивідуальне завдання за обраною темою	Індивідуальне завдання, виконання контрольного модулю 1
Володіти знаннями стосовно вимог до представлення результатів дисертаційної роботи до захисту та апробації їх на українських і міжнародних конференціях та з'їздах, правила оформлення основних документів до захисту	Семінари, доповіді, презентації Індивідуальне завдання за обраною темою	Індивідуальне завдання, виконання контрольного модулю 2
Мати уявлення про базові основи оцінювання наукових продуктів, написання звітів та біоетичними нормами у науковій діяльності	Семінари, доповіді, презентації Індивідуальне завдання за обраною темою	Індивідуальне завдання, виконання контрольного модулю 3
Підготовка формальної частини дисертації та огляду літератури, а також представлення презентації та доповіді з обраної теми дисертаційної роботи	Презентація, письмова робота	Іспит

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Курс «Студія-семінар (наукові лекції і семінари за темами дисертаційних досліджень)» є необхідною складовою підготовки спеціалістів у галузі молекулярної біології, молекулярної генетики та біотехнології, та передбачає систематизацію та розширення знань щодо принципів наукової роботи, оформлення результатів дисертаційної роботи та основних документів згідно діючого законодавства. А також представлення результатів роботи до апробації на українських та міжнародних конференціях та з'їздах, формування навичок написання відгуків, рецензій та наукових звітів.

Крім того, у цій дисципліні висвітлено питання організації та проведення наукових досліджень, їх інформаційного забезпечення, дано широку панораму методологічних принципів та підходів до наукового дослідження. Це зумовлено тим, що розвиток науки не зводиться лише до наукових досліджень та наукового передбачення, а й важливу функцію мають представлення отриманих результатів та оформлення необхідних документів. На усіх етапах розвитку науки визначальну роль завжди відіграють методи, тобто стратегія підходів, принципів та шляхи побудови каркасу, тобто методологія окремого наукового експерименту та наукового дослідження в цілому.

У зазначеній дисципліні у сконцентрованій, зручній для сприйняття формі та наявності практичних завдань представлено найважливіші відомості стосовно порядку і правил написання, оформлення та підготовки дисертаційної роботи до захисту, апробації отриманих результатів та її представлення на захисті. Оволодіння знаннями щодо підготовки та написання різнопланових науково-дослідних праць: по-перше, сприятиме поглибленню та закріпленню вже набутих теоретичних знань з предметів, дисциплін і галузей науки, які вивчають та опановують аспіранти упродовж навчання на кафедрі; по-друге, розвиватиме практичні навички здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 091 «Біологія» у проведенні досліджень та аналізі отриманих результатів; по-третє, удосконалюватиме практичні навички аспірантів під час самостійної роботи з джерелами інформації та відповідними програмно-технічними засобами; відкриватиме їм широкі можливості для засвоєння додаткового теоретичного матеріалу і набуття практичного досвіду з представлення власних результатів дослідження.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва семінару	Кількість годин				
		лекції	семінари	лабораторні	СР	контрольно модульна робота
ЗМ1: <u>Основи наукової діяльності в Україні та загальні вимоги до дисертаційних робіт для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.</u> (1 кредит)						
1	<u>Законодавчі основи наукової діяльності в Україні.</u> Закон України «Про науку та науково-технічну діяльність». Основні		2		4	

	терміни та їх визначення. Правовий статус суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності. Вчений та науковий працівник. Права та обов'язки. Наукова установа. Національна академія наук України. Державні гарантії соціально-правового статусу вчених, наукових працівників. Підготовка наукових кадрів та підвищення їхньої кваліфікації.					
2	<u>Законодавчі основи наукової діяльності в Україні (продовження)</u> . Наукові ступені і вчені звання. Атестація наукових працівників. Наукове відрядження та стажування. Стаж наукової роботи. Повноваження суб'єктів державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Форми і методи державного регулювання та управління у науковій і науково-технічній діяльності. Кодекс академічної доброчесності ІМБГ НАНУ. Порядок присудження ступеня доктора філософії, 2019.		2		3	
3	Правила оформлення дисертаційних робіт. Наказ МОН України від 2.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Загальні положення. Структура дисертації та вимоги до основних структурних елементів. Написання анотації до дисертаційної роботи. Вимоги до публікацій здобувача. Українські видання, що входять до наукометричних баз даних.		2		9	
4	Методологія наукових досліджень. Актуальність дисертаційної роботи. Вступ. Мета. Завдання. Методи. Предмет та об'єкт дослідження.		2		3	
5	Наукова та практична значимість дисертаційної роботи. Написання здобувачами формальної частини роботи згідно темам їх дисертацій та обговорення.		2		4	

№	Назва семінару	Кількість годин				
		лекції	семінари	лабораторні	СР	Контроль но модульна
<u>ЗМ2: Вимоги до представлення результатів дисертаційної роботи до захисту та апробації їх на українських і міжнародних конференціях та з'їздах, правила оформлення основних документів до захисту. (1 кредит)</u>						
6	Підготовка доповіді та презентації для представлення дисертаційної роботи на захисті. Основні правила підготовки презентації. Структура доповіді та змістовні переходи та посилання на першоджерела.		2		3	
7	Підготовка здобувачами доповідей та презентацій за темою їх дисертаційної роботи. Демонстрація й обговорення.		2		4	
8	Огляд літератури у дисертаційній роботі. Зміст та правила оформлення посилань на першоджерела. Підготовка здобувачами скороченого варіанта огляду літератури за темою дисертаційної роботи згідно встановлених правил та вимог.		2		3	
9	Вимоги до документів здобувача для подання до захисту. Надання повідомлення про захист дисертаційної роботи. Вимоги до документів для представлення роботи та оформлення основних документів для подання документів за результатами захисту дисертаційної роботи до Атестаційної колегії МОН України. Ознайомлення з Листом МОН № 1/9-606 від 26.09.19 року. «Щодо розміщення повідомлень про прийняття дисертацій до захисту». Ознайомлення здобувачів з Наказом МОН України № 758 від 14.07.2015 "Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів".		2		4	
10	Підготовка доповідей, презентації та постерів для апробації результатів дисертаційної роботи на міжнародних конференціях та з'їздах. Підготовка здобувачами доповідей та презентацій англійською мовою за темою дисертаційної роботи та їх демонстрація й обговорення. Підготовка до відповідей на запитання після доповідей.		2		9	

№	Назва семінару	Кількість годин				
		лекції	семінари	лабораторні	СР	Контрольно-модульна
ЗМ3: <u>Ознайомлення з базовими основами оцінювання наукових продуктів, написання звітів та біоетичними нормами у науковій діяльності. (1 кредит)</u>						
11	Основи написання відгуків, рецензій та звітів про наукові дослідження. Ознайомлення з вимогами ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» (Набув чинності 01 липня 2017 р.).		2		4	
12	Вимоги до написання відгуків на анотації до дисертацій та рецензій на наукові статті, їх обговорення.		2		3	
13	Основи біоетики. Етичний кодекс ученого України (Постанова НАН України). Наказ МОН від 01.03.2012 № 249, "Порядок проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах". Закон України "Про захист тварин від жорстокого поводження" (3447-IV редакція від 04.08.2017 р.		2		4	
14	Національні конгреси з біоетики. Комітет з питань біоетики при Президії НАН України. Біоетичні норми роботи з людським матеріалом. Біоетичні норми проведення наукових досліджень у світі. Біоетика в Раді Європи (Bioethics at the Council of Europe).		2		3	
	Консультація	2				
	ВСЬОГО		30		60	

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Макимум балів за 1	Разом
Робота на семінарському занятті та презентації	8	10	80
Іспит	1	20	20
Разом			100

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Підсумкова оцінка розраховується за **накопичувальною системою**. Для проходження курсу необхідна здача усіх семінарів, що входять до змістовних модулів та присутні в учбовій програмі. При цьому максимальна кількість балів встановлюється наступним чином:

Курс	Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Комплексний підсумковий модуль (іспит)	Підсумкова оцінка за повний курс
Максимальна кількість балів	30	30	20	20	100

На семестр заплановано 14 семінарів, які розподіляються на 3 змістовних модуля:
 За **1 семінар** здобувач може отримати - максимум 6 балів.

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Доповідь на семінарі (презентація)	6	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	4-5	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-3	Доповідь підготовлена із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	3	Аспірант бере участь у конференції як дискусант.
	1-2	Аспірант задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
Презентація та доповідь на іспиті	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння теми, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Презентацію оформлено відповідно до вимог.
	10-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні неточності. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-9	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє

		достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу ЄКТС

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
	ІСПИТ	
91 – 100	Відмінно	A (відмінно)
81 – 90	Добре	B (дуже добре)
71 – 80		C (добре)
66 – 70	Задовільно	D (задовільно)
60 – 65		E (достатньо)
40 – 59	Незадовільно	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 39		F (неприйнятно)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до іспиту) складає 40 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 40 балів) здобувач не допускається до складання іспиту. У разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. Максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «задовільно».

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодексу Академічної доброчесності ІМБГ НАНУ», затвердженого Вченою радою ІМБГ НАН України 10 вересня 2019 року, http://imbg.org.ua/docs/education/IMBG_academic_integrity_code.pdf

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Закон України «Про науку та науково-технічну діяльність» // Редакція від 16.07.2019, підстава - 2704-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
2. Кодекс академічної доброчесності ІМБГ НАНУ // http://imbg.org.ua/docs/education/IMBG_academic_integrity_code.pdf
3. Постанова Кабінету міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 р. № 167 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>
4. Наказ МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 2.01.2017 № 40 // <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n99>
5. Наказ МОН України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 № 1220 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19>
6. Лист МОН № 1/9-606 від 26.09.19 року. «Щодо розміщення повідомлень про прийняття дисертацій до захисту» // https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/65665/
7. Наказ МОН України "Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів" від 14.07.2015 № 758 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15>
8. ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання». Набув чинності 01 липня 2017 р // <http://imbg.org.ua/docs/DSTU3008-2015.pdf>
9. Етичний кодекс ученого України (Постанова НАН України) // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0002550-09>
10. Наказ МОН від 01.03.2012 № 249, "Порядок проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах" // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12>
11. Закон України "Про захист тварин від жорстокого поводження" (3447-IV редакція від 04.08.2017 р // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>
12. Склад Комітету з питань біоетики при Президії НАН України (за Постановою НАН України № 261 від 23.10.2019 р. // <http://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2019/11/191113202645192-1401.pdf>
13. VII Національний конгрес з біоетики: 30 вересня – 2 жовтня 2019 року // <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=5710>
14. Bioethics at the Council of Europe // <https://www.coe.int/en/web/bioethics>

Додаткові:

15. Попередня експертиза дисертації // Методичні рекомендації: Національна академія державного управління при президентові України. – Київ. – 2017, 43 с. <http://academy.gov.ua/pages/dop/74/files/cff13ccc-2888-4108-8699-d0d5af6236d7.pdf>
16. Наукові фахові видання // <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>
17. Атестація кадрів вищої кваліфікації // <https://mon.gov.ua/ua/tag/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii>
18. Як написати рецензію на наукову статтю // <https://phdhelp.com.ua/uk/yak-napisati-retsenziyu-na-naukovu-stattyu/>

19. Reviewers' Guidelines // https://academicjournals.org/reviewers_guidelines
20. Step by step guide to reviewing a manuscript // <https://authorservices.wiley.com/Reviewers/journal-reviewers/how-to-perform-a-peer-review/step-by-step-guide-to-reviewing-a-manuscript.html>
21. How to conduct a review // <https://www.elsevier.com/reviewers/how-to-review>
Bioethics of Biomedical Research // https://www.coe.int/ru/web/bioethics/biomedical-research/-/asset_publisher/h2iMUixuKskO/content/bioethics-at-the-council-of-europe?inheritRedirect=false

Рекомендовані електронні ресурси

<http://imbg.org.ua/uk/education>

<http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

<https://mon.gov.ua/ua>